

Schoolzwemmen in Amersfoort

Plan Schoolzwemmen Amersfoort

Juni 2002

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Aanleiding	6
1.1. <i>Bezuinigingen</i>	
1.2. <i>Overlegstructuur</i>	
1.3. <i>Veranderingen opleidingsweg en diplomastructuur</i>	
1.4. <i>Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid</i>	
1.5. <i>Verandering organisatiemodel</i>	
1.6. <i>Consequenties</i>	
2. Organisatie	8
2.1. <i>Algemeen</i>	
2.2. <i>Verantwoordelijkheid NV SRO</i>	
2.3. <i>Centrale Commissie Schoolsport</i>	
2.4. <i>Personeel</i>	
2.5. <i>Accommodaties</i>	
2.6. <i>Rooster</i>	
2.7. <i>Vervoer</i>	
2.8. <i>Lengte en frequentie van de lessen</i>	
3. Doelstellingen	10
3.1. <i>Algemeen</i>	
3.2. <i>Schoolzwemmen</i>	
3.3. <i>Subdoelstellingen voor het zwemonderwijs</i>	

4. Doelgroepen	11
4.1. <i>Soorten onderwijs</i>	
4.2. <i>Leerlingen / groepskeuze</i>	
5. Onderwijs-leersituatie	12
5.1. <i>Opleidingsdoel</i>	
5.2. <i>Leerinhoud</i>	
5.2.1. Algemeen	
5.2.2. Leerstofopbouw	
5.2.3. Methodische opbouw	
5.2.4. Relatie met andere vak-vormingsgebieden	
5.3. <i>Didactische werkwijze</i>	
5.4. <i>Leersituatie</i>	
5.5. <i>Onderwijsleermiddelen</i>	
5.6. <i>Plaats van de lesgroepen</i>	
5.7. <i>Presentie leerlingen</i>	
5.8. <i>Vorderingenregistratie</i>	
5.8.1. Algemeen	
5.8.2. Toetsen van vorderingen en diplomazwemmen	
5.8.3. Wie houdt de vorderingen bij	
5.8.4. Hoe worden de vorderingen gerapporteerd	
5.9. <i>Maatregelen t.b.v. kinderen met achterstanden</i>	
6. Uitvoering plan schoolzwemmen	17
6.1. <i>Het praktijkplan</i>	
6.2. <i>Evaluatie</i>	
6.2.1. Evaluatie lessen	
6.2.2. Evaluatie praktijkplan	
6.2.3. Evaluatie plan Schoolzwemmen	
6.2.4. Rol SRO in evaluaties	
6.3. <i>Werkwijze in de zwembaden</i>	
6.3.1. Organisatie in het zwembad	
6.3.2. Huisregels	
6.3.3. Ongevallen en E.H.B.O.	

- 6.3.4. Stageactiviteiten
- 6.3.5. Samenwerking school – zwembad
- 6.3.6. Ouderparticipatie

7. Literatuur 21

8. Bijlagen 22

Bijlage 1

Examenprogramma's voor het Zwem-A, het Zwem-B en het Zwem-C van het Zwem-ABC

- 1.1. Diploma-eisen voor het Zwem-A van het Zwem-ABC
- 1.2. Diploma-eisen voor het Zwem-B van het Zwem-ABC
- 1.3. Diploma-eisen voor het Zwem-C van het Zwem-ABC
- 1.4. Opmerkingen

Bijlage 2

Samenwerking school – zwembad

- 2.1. Zwemonderwijzer
- 2.2. Coördinatie schoolzwemmen
- 2.3. Groepsleerkracht

Bijlage 3

Praktijkplan

- 3.1. Algemeen
- 3.2. Uitwerking praktijkplan lessen 30 minuten
- 3.3. Uitwerking praktijkplan lessen 60 minuten

Bijlage 4

Zwembarometer

- 4.1. Hoe de Zwembarometer te gebruiken
- 4.2. Vormgeving Zwembarometer

Bijlage 5

Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid bij het schoolzwemmen

Bijlage 6

Concept Protocol Schoolzwemmen Amersfoort

9. Verklaring 43

Voorwoord

Water is een belangrijke component in ons bestaan.

Er zijn vele gebruiksmogelijkheden voor iets zo simpel en voor ons zo vanzelfsprekend.

Voor een kind is water een stof die geen vaste vorm heeft, je kan het niet vastpakken, waar je nat van wordt, het kan warm en koud zijn, het loopt weg, waar je mee kan spetteren, het kan geluid maken, waar je oren van verstopt raken, waar je niet in kan ademen, je kan er op drijven en ga zo maar door. Water nodigt uit.

In het moderne zwemonderwijs nodigen we het jonge kind uit op speelse, plezierige en ontdekkende wijze kennis te maken met water en te leren zwemmen. We werken naar zelfredzaamheid toe met als gevolg toerusting en veiligheid. Tevens ontwikkelen we een veelzijdig en intensief bewegingsgedrag. Belangrijke aspecten om nu en later op plezierige wijze deel te kunnen nemen aan de Nederlandse bewegingscultuur in water.

Dat het schoolzwemmen een wezenlijk onderdeel vormt van de lichamelijke opvoeding wordt al vele jaren algemeen onderkend.

Helaas heeft dit nog steeds niet geleid tot het opnemen van het zwemmen in een systeem van rijksvergoedingen zoals dat van toepassing is voor het gymnastiekonderwijs.

Anderzijds is wel wettelijk voorgeschreven om het schoolzwemmen op te nemen in het schoolwerkplan.

Sinds het vorige 'schoolzwemplan gemeente Amersfoort' hebben zich een aantal belangrijke ontwikkelingen voorgedaan, die effect hebben op de organisatie en inhoud van het schoolzwemmen. Reden om het 'oude schoolzwemplan' te herschrijven. A. Jongedijk, medewerker productontwikkeling & promotie van de NV SRO unit Exploitatie heeft dit vernieuwde en aangepaste plan schoolzwemmen in samenspraak met de evaluatiegroep schoolzwemmen ontwikkeld.

Het onderliggende plan voor schoolzwemmen in Amersfoort is enerzijds de uitwerking van de door de gemeente Amersfoort gemaakte keus om schoolzwemmen aan te bieden.

Anderzijds is het de verwerking van diverse ontwikkelingen van de afgelopen jaren, voor zover die effect hebben gehad op de organisatie en/of inhoud van het schoolzwemmen.

Het ontstane stuk geldt voor alle Amersfoortse zwembaden, die een bijdrage leveren aan het schoolzwemmen.

Daan van Westen
Manager SRO Exploitatie
Juni 2002

1. Aanleiding

1.1. Bezuinigingen

In 1996 zijn tijdens bezuinigingsronden binnen de Amersfoortse politiek, keuzes gemaakt ten aanzien van het voortbestaan van het schoolzwemmen. Het aantal schoolzwemweken voor het basisonderwijs en speciaal onderwijs werd teruggebracht naar 32 weken. Daarnaast is in het speciaal onderwijs (met uitzondering van de prof. Groenschool) de deelname aan het schoolzwemmen meer in overeenstemming gebracht met de leerjaren waarop de rijksvergoeding zich richt.

1.2. Overlegstructuur

Door de verzelfstandiging van de dienst SRO naar NV SRO in 1997 is eveneens wijziging gekomen met betrekking tot overlegstructuur tussen gemeente, SRO en schoolbesturen. Het bestaande overlegplatform, de Commissie Schoolzwemmen, is vervangen door de Centrale Commissie Schoolsport.

1.3. Verandering opleidingsweg en diplomastructuur

Tevens bleek uit landelijk onderzoek dat de bestaande opleidingsweg en diplomastructuur voor het A diploma – B diploma – Basiszwemdiploma niet meer voldeed aan de huidige eisen van zelfredzaamheid, veiligheid en toerusting. Het resultaat van het landelijk onderzoek was een verandering van diplomastructuur voor heel Nederland op 1 oktober 1998. Het oude A diploma – B diploma – Basiszwemdiploma is vervangen door het nieuwe nationale zwemdiploma, het Zwem-ABC.

1.4. Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid

Mede door een aantal vervelende ongevallen tijdens het schoolzwemmen elders in het land werd een discussie gestart over verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid tijdens het schoolzwemmen. Bij het doornemen van de wetgeving hierom trend bleken er veranderingen in wetgeving te hebben plaatsgevonden.

Voor een uitvoerige uitwerking van verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid bij het schoolzwemmen wordt verwezen naar bijlage 5.

Het vonnis (oktober 2000) in een verdrinkingszaak te Nieuwegein was een gevolg van deze veranderde wetgeving. De rechter drong met het vonnis aan op goed een doordachte gedetailleerde regeling tussen school en zwembad, met duidelijk doorgesproken en vastgelegde verantwoordelijkheden.

Met het plan schoolzwemmen en het protocol schoolzwemmen worden afspraken en de uitwerking hiervan vastgelegd.

1.5. Verandering organisatiemodel

Gedurende het schooljaar 2000/2001 heeft de evaluatiegroep schoolzwemmen knelpunten binnen het schoolzwemmen geïnventariseerd en voorstellen geformuleerd ter verhoging van het rendement. Een aantal directies/besturen heeft ingestemd met een organisatiewijziging van het schoolzwemmen voor het schoolzwemjaar 2001/2002, welke inhoud dat er in plaats van voor halfuurslessen ook voor uurslessen gekozen kan worden.

1.6. Consequenties

Bovenstaande veranderingen hebben gevolgen voor de organisatie en inhoud van het schoolzwemmen en is de reden voor een vernieuwd en aangepast plan schoolzwemmen.

2. Organisatie

2.1. Algemeen

Bij de organisatie van schoolzwemmen zijn een aantal partijen betrokken. Zo zijn er:

- De gemeente Amersfoort, die het beleid ten aanzien van schoolzwemmen in Amersfoort bepaald;
- De NV SRO, die de organisatie en uitvoering van het schoolzwemmen regelt;
- Het schoolbestuur, die het schoolzwemmen aanbiedt en opneemt in het schoolrooster;
- De Centrale Commissie Schoolsport, die het plan schoolzwemmen toetst op organisatie en inhoud. Zij bewaakt zo de kwaliteit van het schoolzwemmen.

2.2. Verantwoordelijkheid NV SRO

- Uitvoeren van c.q. voorstellen doen voor het te voeren beleid met betrekking tot schoolzwemmen in Amersfoort;
- Planning, indeling en budgettering;
- Organiseren schoolzwemvervoer met de bus naar en van het zwembad en v.v.;
- Controle op en uitvoering van het Plan Schoolzwemmen;
- Aanwezigheid van voldoende en van bevoegd personeel;
- Naleven WHVBZ en voldoen aan wettelijke eisen van de zweminrichting.

2.3. Centrale Commissie Schoolsport

In deze Centrale Commissie Schoolsport zitten allerlei deskundigen, die ieder op hun eigen wijze verbonden zijn met sport op school. De Centrale Commissie Schoolsport toetst het plan op organisatie en inhoud.

Eénmaal per jaar (in het voorjaar) zal SRO, waar nodig aanbevelingen doen aan de Centrale Commissie Schoolsport voor bijstelling van het plan schoolzwemmen. De uitkomsten hiervan zullen in het plan schoolzwemmen verwerkt worden. Mochten zich tussentijds dringende kwesties aandienen, die consequenties kunnen hebben voor het plan schoolzwemmen, kan aan de Centrale Commissie Schoolsport gevraagd worden een advies te geven aan SRO.

2.4. Personeel

De lessen schoolzwemmen worden verzorgd door zwemonderwijzers in dienst van SRO. Deze zwemonderwijzers zijn gediplomeerd volgens:

- Opleiding zwemonderwijzer, minimaal module 1 en 2 afgerond of;
- Opleiding zwemleider A of;
- Opleiding CIOS of;
- Opleiding ALO.
- In het bezit van een geldig EHBO-diploma en diploma hartreanimatie.

2.5. Accommodaties

Schoolzwemmen wordt georganiseerd in door de NV SRO geëxploiteerde en beheerde zwembaden. Specifiek gegevens over indeling van bassins, kleed- en nevenruimten van deze accommodaties kunnen door de leiding van het bad worden verstrekt.

2.6. Rooster

Het jaarrooster en zwemrooster voor het schooljaar wordt elk jaar opnieuw door de NV SRO vastgesteld. De scholen ontvangen hiervan een afschrift. In de roosters staan vermeld:

- Jaarrooster schoolzwemmen, met zwemweken, vakantieperiodes, feestdagen en bijzondere dagen;
- Zwemrooster schoolzwemmen, met de zwemtijd per school en per groep en het busvervoer, indien van toepassing.

2.7. Vervoer

De organisatie van het busvervoer ligt bij de NV SRO. Jaarlijks wordt aan de hand van het zwemrooster een busvervoerrooster gemaakt.

2.8. Lengte en frequentie van de lessen

Er wordt één maal per week een zwemles gevolgd, gedurende twee aaneengesloten schooljaren. Als gevolg van de organisatiewijziging verschillen vanaf het schooljaar 2001/2002 de lengte van de zwemlessen en het aantal weken dat leerlingen per schooljaar deelnemen aan het schoolzwemmen. De schoolbesturen maken een keuze uit:

- één maal per week een zwemles van 30 minuten en 32 weken aaneengesloten per schooljaar, rekening houdend vakantieperiodes, feestdagen en bijzondere dagen
- één maal per week een zwemles van 60 minuten en 16 weken aaneengesloten per schooljaar, rekening houdend vakantieperiodes, feestdagen en bijzondere dagen

De gemaakte keuze geldt voor een periode van een aantal jaren. De besturen die hun keuze willen wijzigen geven dit 4 maanden voor de start van het nieuwe schooljaar aan bij SRO. SRO stelt alles in het werk om deze wijzigingen in het nieuwe zwemrooster te verwerken.

3. Doelstellingen

3.1. Algemeen

Als algemene doelstelling bij het schoolzwemmen geldt die voor het vakgebied lichamelijke opvoeding. Hiervoor verwijzen wij naar het eigen schoolwerkplan van de deelnemende school.

3.2. Schoolzwemmen

Het werken naar en het bereiken van zelfredzaamheid met als gevolg toerusting en veiligheid. En het ontwikkelen van veelzijdig en intensief bewegingsgedrag in water. Beiden worden bereikt op een manier die door kinderen als plezierig ervaren wordt, nu en later.

3.3. Subdoelstellingen voor het zwemonderwijs

- Het bieden van een manier van overleven in het water (veiligheidsaspect);
- Het bieden van bewegingsarmoede bestrijdende activiteiten (gezondheidsaspect);
- Het bieden van actieve recreatievormen (recreatieaspect);
- Het bieden van een introductie in een meer sportieve benadering van het zwemmen (wedstrijdaspect).

4. Doelgroepen

4.1. Soorten onderwijs

In Amersfoort wordt schoolzwemmen georganiseerd voor:

- Openbaar Basisonderwijs (o.b.o.)
- Bijzonder Basisonderwijs (b.b.o.)
- Openbaar Speciaal Onderwijs (o.s.o.)
- Bijzonder Speciaal Onderwijs (b.s.o.),
in de volgende verdeling :
  - L.O.M. / M.L.K.
  - S.H.
  - Z.M.O.K. / Z.M.L.K.

4.2. Leerlingen / groepskeuze

In het gemeentelijk beleid Amersfoort ligt het accent op het ‘leren zwemmen’, ook wel het elementair zwemmen. Ervaring leert dat het meeste rendement van inspanningen in het zwemonderwijs kan worden behaald met leerlingen van 8 en 9 jaar.

De school kan zelf een keuze maken om met leerlingen uit de groepen 3, 4 en 5 gedurende twee opeenvolgende leerjaren aan het schoolzwemmen deel te nemen.

Indien leerlingen van groep 6, na twee jaar schoolzwemmen, nog geen Zwem-A diploma hebben behaald, mogen deze leerlingen nog een aantal schoolzwemlessen volgen. Deze leerlingen worden in de gelegenheid gesteld om tijdens de voor hun school georganiseerde schoolzwemlessen in een volgend schooljaar de zwemlessen te blijven volgen.

Hierbij dient aandacht te worden gegeven aan de samenstelling van de groep (aantal leerlingen en niveau) waarin deze leerling(en) worden opgenomen en aan het te verwachten resultaat binnen een (met het zwembad afgesproken) bepaalde periode.

Bij een aantal van maximaal 18 leerlingen wordt 1 zwemonderwijzer ingezet. Bij meervouden van dit maximum, wordt ook een meervoud van het aantal zwemonderwijzers ingezet. Bij schoolgroepen, die in totaal kleiner zijn dan 18 leerlingen is minimaal 1 zwemonderwijzer aanwezig.

Voor alle leerlingen geldt dat we werken met een brede opleidingsweg die leidt tot het behalen, conditioneren en/of verbreden van de voortbewegingsvormen en zwemvaardigheden van het Zwem-ABC (zie hoofdstuk 5, paragraaf 5.1.).

5. Onderwijsleersituatie

5.1. Opleidingsdoel

De doelstellingen en subdoelstellingen voor het zwemonderwijs worden bereikt als alle delen van het Zwem-ABC zijn behaald.

Indien alle delen van het Zwem-ABC behaald zijn, worden de doelstelling en de subdoelstellingen verder uitgebouwd middels conditionering en verbreding.

Voor de inhoud en examenprogramma's van de zwemdiploma's wordt verwezen naar bijlage 1.

Voor de examenprogramma's voor het Zwem-A, Zwem-B en Zwem-C geldt hetgeen is opgenomen in de in 1998 vernieuwde Bepalingen en Richtlijnen Examenprogramma's Zwemdiploma's (BREZ), uitgegeven door de Nationale Raad Zwemdiploma's, Driebergen.

5.2. Leerinhoud

5.2.1. Algemeen

De leerinhoud vindt zijn oorsprong in de geformuleerde doelstellingen (zie hoofdstuk 3) en het bepaalde opleidingsdoel (zie hoofdstuk 5, punt 5.1.).

Tevens zal bij de uitvoering aandacht gegeven worden aan:

- Een breed scala aan bewegingsactiviteiten in en om het water;
- Het bevorderen van de zelfstandigheid van kinderen;
- Het stimuleren van de samenwerking;
- Het komen tot zo intensief mogelijk bewegen;
- Het bewegen in eigen tempo en op een eigen wijze;
- Het aansluiten bij de belevings- en ervaringswereld van kinderen.

De leerinhouden voor het Zwem-ABC zijn geordend in 7 basiselementen, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen voortbewegingsvormen en zwemvaardigheden.

Voortbewegingsvormen :

- Schoolslag / Enkelvoudige rugslag
- Borstcrawl / Rugcrawl

Andere zwemvaardigheden:

- Te water gaan
- Onder water gaan en ademhaling
- Draaien en watertrappen
- Drijven/zinken/zweven
- Survival

In een zwemles wordt een 'mix' gemaakt van elementen uit voortbewegingsvormen en andere zwemvaardigheden.

Indien de zwemvaardigheid van een groep dit toelaat kunnen een aantal bijzondere bewegingsactiviteiten de aandacht kunnen krijgen zoals:

- nostalgische zwemslagen
- snorkelen
- kunstzwemmen
- waterpolo
- plank springen

Zie voor verdere uitwerking het bijbehorende praktijkplan (bijlage 3).

5.2.2. Leerstofopbouw

Er wordt gewerkt met een brede en gefaseerde opleidingsweg, dat wil zeggen dat alle basiselementen stapsgewijs geoefend worden. In de opleidingsweg zijn drie toetsmomenten gepland, voor respectievelijk het Zwem-A, het Zwem-B en het Zwem-C, tezamen het Zwem-ABC.

5.2.3. Methodische opbouw

We werken vanuit de visie dat een leerling:

- Eerst watervrij dient te worden gemaakt;
- Vervolgens leert drijven/zinken/zweven (met accent op de rug);
- Dan de beenslag op de rug leert, schoolslagbenen volgen hierna;
- En het oefenen andere vaardigheden.

Binnen de opleidingsweg gaan we uit van een logisch methodische opbouw die loopt:

- Van onbekend naar bekend;
- Van makkelijk naar moeilijk.

En:

- Van grof naar fijn;
- Van kort naar lang;
- Van enkelvoudig naar samengesteld.

5.2.4. Relatie met andere vakvormingsgebieden

Vanuit het initiatief van de school is het mogelijk om in de schoolzwemlessen incidenteel aansluiting tot stand te brengen met schoolprojecten rond thema's als:

- water
- zwemmen
- veiligheid
- recreatie / vrije tijd
- sport
- gezondheid en hygiëne

5.3. Didactische werkvormen

Een totale groep wordt opgedeeld in meerdere lesgroepen. De indeling is afhankelijk van de mate van zwemvaardigheid en de totale groepsgrootte.

Iedere lesgroep wordt begeleid door een zwemonderwijzer.

De zwemonderwijzer brengt in een proces van continue interactie tussen hem/haar en de leerlingen het onderwijsleerproces op gang en houdt het in stand. Praktisch betekent dit voor de zwemonderwijzer:

- hij/zij nodigt uit (zet leerlingen in beweging)
- hij/zij helpt, geeft richting en economiseert

Hiervoor maakt hij/zij gebruik van bepaalde didactische werkvormen. Afhankelijk van de doelstelling en de beginsituatie kiest de zwemonderwijzer voor bepaalde werkvormen.

Het handelen van de zwemonderwijzer kan zijn:

- Direct: zwemonderwijzer heeft initiatief. Bijvoorbeeld geeft informatie, demonstreert, geeft aanwijzingen, geeft opdrachten.
- Indirect: de zwemonderwijzer geeft respons. Bijvoorbeeld gaat in op ideeën, reageert op gedrag, complimenteert.

En de zwemonderwijzer kan gebruik maken van:

- Gesloten opdrachten: er is een opdracht, een oefenvorm met voorgeschreven regels; leren door oefenen staat centraal. De zwemonderwijzer of een leerling geeft een voorbeeld en de anderen doen na; gerichte instructie.
- Open opdrachten: zelfontdekkend leren, experimenteren binnen gemaakte en bekende afspraken speelt een grote rol; spelend leren staat centraal. De zwemonderwijzer observeert, zorgt voor situatieaanpassingen en begeleidt waar nodig.

Combinaties van direct en indirect handelen en het gebruik van gesloten en open opdrachten komen veel voor. De keuze is afhankelijk van de doelstelling van de les, de leerinhoud en de leersituatie.

5.4. Leersituatie

De reactie van de leerlingen op het handelen van de zwemonderwijzer kan tweeledig zijn:

- Actief : de leerling neemt initiatief. Bijvoorbeeld brengt ideeën in, vraagt om hulp.
- Reactief : de leerling geeft respons. Bijvoorbeeld luistert, doet na, geeft antwoord. Ook het niet meedoen en niet reageren is een reactie.

5.5. Onderwijsleermiddelen

Dit zijn alle in het zwembad aanwezige materialen die ondersteunend werken bij het bereiken van de doelstelling van de les of van het lesonderdeel. De onderwijsleermiddelen die:

- Ter ondersteuning
- Halen de aandacht af van.....
- Zijn richtingaanwijzer / geheugensteuntje
- Vormen een uitdaging
- Zijn stimulans om

5.6. Plaats van de lesgroepen

Aan het begin van het schoolzwemjaar worden de groepen opgedeeld in niveaugroepen (zie punt 5.3.). Elke niveaugroep heeft een vaste lesplaats in het zwembad, die ook aan het begin van het schoolzwemjaar wordt aangegeven. De plaats en daaraan gekoppelde waterdiepte is afgestemd op de zwemvaardigheid van de groep. Aan het begin van iedere zwemles start elke niveaugroep op de aangegeven lesplaats.

5.7. Presentie leerlingen

Aan het begin van elke les geeft de groepsleerkracht/begeleidend leerkracht aan de zwemonderwijzers door welke leerlingen aanwezig zijn en welke leerlingen niet aan de zwemles deelnemen en dus – onder toezicht - op school gebleven zijn.

5.8. Vorderingenregistratie

5.8.1. Algemeen

Voor een goed leerresultaat is het van belang dat de groepsleerkracht van de school aan het begin van het schoolzwemjaar een lijst aanlevert met de namen van de deelnemende leerlingen en hun zwemvaardigheid. Aan de hand van deze lijst worden de niveaugroepen ingedeeld. De vorderingen en de resultaten in de loop van het schoolzwemjaar worden door de zwemonderwijzer bijgehouden en geregistreerd, in samenwerking met de groepsleerkracht. De bevindingen worden schriftelijk vastgelegd op speciaal daarvoor bestemde formulieren.

5.8.2. Toetsen van vorderingen en diplomazwemmen

Gedurende het schooljaar worden tussentijdse toetsen afgenomen. De toetsing en registratie vindt omwille van efficiency groepsgericht plaats. Indien een leerling voldoet aan alle eindtermen voor de lesgroep waarin hij/zij zwemt, gaat deze verder naar een hogere niveaugroep of mag hij/zij deelnemen aan het diplomazwemmen.

Twee maal per jaar vindt het diplomazwemmen plaats.

In januari wordt voor de lesgroepen met halfuurslessen (lessen van 30 minuten) alleen afgezwommen voor het Zwem-A van het Zwem-ABC. Voor lesgroepen met uurslessen (lessen van 60 minuten) wordt afgezwommen voor het Zwem-A, Zwem-B of het Zwem-C van het Zwem-ABC.

Aan het einde van het schoolzwemjaar wordt door zowel de lesgroepen van de halfuurslessen als de lesgroepen van de uurslessen afgezwommen voor het Zwem-A, het Zwem-B of het Zwem-C van het Zwem-ABC.

De kandidaat mag, conform de richtlijnen van de BREZ, slechts één examenprogramma (óf Zwem-A, óf Zwem-B óf Zwem-C) per dag afleggen.

5.8.3. Wie houdt de vorderingen bij

De toetsen worden afgenomen door de zwemonderwijzer. Hij/zij bepaalt welke leerlingen wel en welke leerlingen niet voldoen aan de eisen van de niveaugroep en/of van een diploma. De begeleidende leerkracht verzorgt mede de registratie van de resultaten. Een en ander vindt plaats onder de eindverantwoording van de zwemonderwijzer.

5.8.4. Hoe worden de vorderingen gerapporteerd

De verantwoordelijkheid voor de rapportage van de vorderingen naar de leerlingen ligt bij de zwemonderwijzer en vindt plaats tijdens de zwemles naar de leerlingen en de begeleidende leerkracht toe. De begeleidende leerkracht is verantwoordelijk voor de rapportage aan ouder(s)/verzorger(s).

5.9. *Maatregelen t.b.v. kinderen met achterstanden*

Indien leerlingen van groep 6, na twee jaar schoolzwemmen, nog geen Zwem-A diploma hebben behaald, mogen deze leerlingen nog een aantal schoolzwemlessen volgen. Deze leerlingen worden in de gelegenheid gesteld om tijdens de voor hun school georganiseerde schoolzwemlessen in een volgend schooljaar de zwemlessen te blijven volgen.

Hierbij dient aandacht te worden gegeven aan de samenstelling van de groep (aantal leerlingen en niveau) waarin deze leerling(en) worden opgenomen en aan het te verwachten resultaat binnen een (met het zwembad afgesproken) bepaalde periode.

6. Uitvoering plan schoolzwemmen

6.1. Het praktijkplan

Gedetailleerde en uitgewerkte praktijk-(les)plannen de halfuurslessen en de uurslessen van het schoolzwemmen zijn te vinden in bijlage 3 en zijn in de zwembaden aanwezig. Jaarlijks kunnen deze plannen na evaluatie bijgesteld worden.

Een praktijkplan is opgebouwd voor één schoolzwemjaar en wordt na een jaar herhaald; het tweede jaar worden de einddoelen op een hoger niveau gesteld. Het praktijkplan bestaat uit een opsomming van les-/weeknummers en doelstellingen. Deze doelstellingen zijn vertaald in leerinhouden en toetsmomenten. Afhankelijk van het niveau van de groep wordt oefenstof aangeboden voor het aanleren van of ter verbetering, conditionering of verbreding van het te oefenen basiselement of de bijzondere bewegingsactiviteit.

De les-/weeknummers van het praktijkplan zijn afgestemd op de basisschoolvakanties (zie hiervoor het Jaarrooster schoolzwemmen).

6.2. Evaluatie

6.1.1. Evaluatie lessen

Periodiek bespreken en evalueren de zwemonderwijzers de lessen. Aanpassingen en verbeteringen welke kunnen worden aangebracht worden geregistreerd. Ook verrijking van de leerstof hetzij door de begeleidende leerkracht aangegeven, hetzij van de leerlingen afkomstig, zal worden genoteerd. Geregistreerde aandachtspunten gaan naar SRO en worden meegenomen in de jaarlijkse evaluatie (zie punt 6.2.3.).

6.2.2. Evaluatie praktijkplan

In de zwembaden worden de praktijkplannen geëvalueerd, waarbij de bevindingen zullen worden vastgelegd en doorgegeven aan SRO.

6.2.3. Evaluatie plan Schoolzwemmen

Eenmaal per jaar (minimaal) wordt het totaal aan bevindingen en het totale plan Schoolzwemmen Amersfoort geëvalueerd. Indien deze evaluatie tot organisatorische en/of inhoudelijke wijzigingen in het plan Schoolzwemmen moet leiden, worden deze wijzigingen voor advies aan de Centrale Commissie Schoolsport voorgelegd en mogelijk voor akkoord aan de directies/besturen/verenigingen/stichtingen van de in Amersfoort aan het schoolzwemmen deelnemende scholen.

De uiteindelijke wijzigingen worden door SRO in het plan Schoolzwemmen (inclusief het praktijkplan) verwerkt. De scholen en de zwembaden worden van eventuele wijzigingen/bijstellingen door SRO op de hoogte gesteld.

6.2.4. Rol SRO in evaluaties

SRO is initiatiefnemer wat betreft de acties genoemd onder 6.2.3. SRO is in alle gevallen het centrale punt waar het totaal aan bevindingen worden ingebracht en uitkomsten zullen worden verwerkt en gecommuniceerd.

SRO houdt tevens de gemeente Amersfoort op de hoogte van ontwikkelingen binnen het schoolzwemmen in deze gemeente.

6.3. Werkwijze in de zwembaden

6.3.1. Organisatie in het zwembad

Er bestaat een gedeelde verantwoordelijkheid met betrekking tot het schoolzwemmen, tussen het schoolbestuur, (groeps)leerkracht/begeleidend leerkracht, zwembadexploitant en zwemonderwijzer. Iedere partij heeft hierin een aantal eigen verantwoordelijkheden en taken. Voor een uitvoerige uitwerking van verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid bij het schoolzwemmen wordt verwezen naar bijlage 5.

Om de samenwerking tussen school en zwembad optimaal te laten verlopen worden duidelijke afspraken gemaakt, verwerkt in dit plan schoolzwemmen en in bijlage 2.

Bij de scholen welke in het zwembad de schoolzwemlessen volgen, dient bekend te zijn wie aanspreekpunt is voor de inhoud en organisatie van het schoolzwemmen.

Tijdens de les wordt er zwemles gegeven door minimaal 1 en maximaal 4 zwemonderwijzers. Het aantal in te zetten zwemonderwijzers is afhankelijk van de groepsgrootte. Het streven zal er steeds op gericht zijn om de zwemonderwijzer zo veel mogelijk zijn/haar eigen groep te laten behouden.

Aan het begin van het schooljaar wordt van iedere groep door de school een lijst overhandigd, waarop onder andere de namen en het niveau van de leerlingen staan vermeld. Wijzigingen in aantal, samenstelling en bijzonderheden dienen terstond door de begeleidend leerkracht aan het zwemonderwijzers in het zwembad te worden doorgegeven.

Van de begeleidend leerkracht wordt verwacht dat hij/zij stimulerend, ondersteunend en begeleidend tijdens de zwemlessen aanwezig is. Bepaalde individuele problemen met leerlingen worden door de zwemonderwijzer met de begeleidend leerkracht doorgesproken.

De begeleidend leerkracht wordt voor het begin van de les door de zwemonderwijzer op de hoogte gebracht van de inhoud van de les. Deze inhoud staat in het praktijkplan vermeld.

Tijdens het vrij zwemmen houden groepsleerkrachten/begeleidend leerkrachten en zwemonderwijzers gezamenlijk toezicht op de in gebruik zijnde bassins. Het vrij zwemmen vindt plaats in hetzelfde bassin waar de zwemles heeft plaats gehad. Leerlingen met drijfmiddelen om, houden deze tijdens het vrij zwemmen om. Naar beoordeling van de zwemonderwijzers en na overleg met de leerkrachten mogen spelattributen (zoals plankjes, ballen, surfplanken, matten) en spelelementen (zoals glijbanen en duikplanken) tijdens het vrij zwemmen gebruikt worden.

6.3.2. Huisregels:

- In de gehele zwemaccommodatie wordt rustig gelopen;
- Voor en na de les wordt er door de leerlingen gedoucht (er op toe zien dat leerlingen vóór de les gebruik maken van het toilet);
- Voor de les wachten de leerlingen op een van tevoren met de zwemonderwijzers afgesproken plaats. Op het teken van de zwemonderwijzers mogen de leerlingen de zwemzaal betreden en gaan rustig naar de eigen 'lesplaats';

- Na afloop van de les verlaten de leerlingen direct het water en verlaten rustig de zwemzaal. Zij verzamelen op een van tevoren met de zwemonderwijzers afgesproken plaats;
- In principe is het deelnemen aan de les van een leerling met één of andere (open) huidandoening niet toegestaan. Overleg is altijd noodzakelijk;
- Leerlingen, die niet aan de les deelnemen, blijven - onder toezicht - op school;
- Het is verboden om de zwemzaal met straatschoeisel te betreden (op naleving hiervan zal streng worden toegezien);
- Het goed afdrogen, inclusief de haren, na afloop van de les hoort tot de hygiënische gewoontevorming. In de winterperiode, leerlingen bij vertrek een muts laten dragen;
- Het in praktijk brengen van hygiënische maatregelen zal door de begeleidend leerkracht worden begeleid en gestimuleerd.

6.3.3. Ongevallen en E.H.B.O.

In het zwembad is een aparte ruimte waarin zich de E.H.B.O.-materialen bevinden. Hierin zijn tenminste een brancard en een E.H.B.O.-koffer voor handen. In de badmeesterspost op de zwemzaal is tevens een E.H.B.O.-koffer aanwezig. De ruimte en E.H.B.O.-materialen worden periodiek gecontroleerd door de medewerkers van het zwembad en, indien nodig, aangevuld.

Doet zich een ongeval voor, dan verleent de zwemonderwijzer hulp. Deze zwemonderwijzer is bevoegd E.H.B.O.-er. Het toezicht wordt op dat moment door een andere zwemonderwijzer overgenomen. Na overleg met de begeleidend leerkracht wordt door de begeleidend leerkracht besloten of de les door gaat of dat de leerlingen het water verlaten en de les gestaakt wordt. Indien een leerling vervoerd moet worden naar het ziekenhuis, dan wordt door de school vervoer geregeld en voor begeleiding gezorgd.

6.3.4. Stageactiviteiten

In het zwembad wordt tijdens de schoolzwemlessen vanuit de volgende opleidingen door studenten/cursisten stage gelopen:

- Opleiding Zwemonderwijzer (N.B.Z.);
- Opleiding Zwemleider A of B (K.N.Z.B.);
- CIOS, Centraal Instituut voor de Opleiding van Sportleider (Mdgo-sb);
- ALO, academie Lichamelijke Opvoeding (HBO);
- Andere erkende opleidingsinstituten, bijvoorbeeld het Albeda College, sociaal pedagogisch werk - sport en bewegen.

Deze stagiaires vallen onder de verantwoordelijkheid van de NV SRO en worden begeleid door een gediplomeerd zwemonderwijzer.

6.3.5. Samenwerking school-zwembad

De begeleidend leerkracht staat de zwemonderwijzer administratief ter zijde staan bij het bijhouden van de vorderingen.

De leerkracht zorgt voor pedagogisch/didactische begeleiding en ondersteuning, door bij de lesgroepen langs te gaan en zo nodig leerlingen individueel of groepsgewijs te helpen of te stimuleren.

In het zwembad is een praktijkplan schoolzwemmen aanwezig. Voor de verdeling van de taken tussen school en zwembad verwijzen wij u naar bijlage 2.

6.3.6. Ouderparticipatie

Voor de begeleiding van de leerlingen kan door de school een beroep op ouders/verzorgers worden gedaan. Deze zijn vooral behulpzaam bij de begeleiding van leerlingen van en naar het zwembad, bij de begeleiding van de leerlingen in het zwembad en bij het omkleden van de leerlingen. De verantwoordelijkheid voor deze ouders/verzorgers berust bij de school zelf.

Naast ouders/verzorgers kunnen vanuit de school ook stagiaires en begeleiders naar het zwembad meekomen. De begeleiders mogen bij de lessen aanwezig zijn, maar niet mee zwemmen. De stagiaires mogen wel mee zwemmen, maar hebben geen rol in de zweminstructie. Zowel de stagiaires als de begeleiders vallen onder de verantwoordelijkheid van de school.

Ouders/verzorgers zijn welkom bij de lessen schoolzwemmen en het diplomazwemmen van hun kind(eren). Zij mogen vanuit de hal of vanaf de tribunes toekijken, maar mogen zich op generlei wijze mengen in de lessen.

7. Literatuur

1. Rapport Evaluatie Onderzoek Diplomastructuur N.R.Z.; Titeke Postma - november 1994
2. Bewegingsopvoeding; J. Kugel - 1979
3. Lichamelijke Opvoeding op de Basisschool; Drs. H.M.P.G. van der Loo - 1980
4. Naar een werkplan bewegingsonderwijs; H. Stegeman, E. Timmers, J. Beenen - 1984
5. Bepalingen, Richtlijnen en Examenprogramma's Zwemdiploma's; Nationale Raad Zwemdiploma's - september 1998
6. Bronnenboek Bewegingsonderwijs voor de Basisschool 5 'Zwemmen'; H. Drenth, F. Van Geldrop, C. Mooij, P. Verberne - 1989
7. Thomas - Documentatie Zwemmen; Drs. H.M.P.G. van der Loo - 1982
8. Bewegen in water; J.H.J. Scheurs - 1984
9. Plan schoolzwemmen gemeente Amersfoort; Dienst Sport-, Recreatie- en Onderwijsvoorzieningen - 1991

8. Bijlagen

Bijlage 1

Examenprogramma's voor het Zwem-A , het Zwem-B en het Zwem-C van het Zwem-ABC

1.1. Diploma-eisen voor het Zwem-A van het Zwem-ABC

Gekleed zwemmen

De kleding dient te bestaan uit:

- badkleding
- T-shirt, hemd of blouse met korte mouwen, korte broek (d.w.z. broekje met pijpen; broekjes die naadloos aansluiten op de huid zijn niet toegestaan)
- schoenen (plastic, leren en sportschoenen zijn toegestaan; schoenen zonder echte zool zijn niet toegestaan)

Het is toegestaan dat kandidaten i.p.v. broek/blouse een jurk of rok/blouse dragen. De jurk/rok moet tot over de knie reiken.

- 1.1. Van het startblok of 1-meterplank te water gaan met een voetsprong voorwaarts (helemaal onder water gaan); na boven komen aansluitend
- 1.2. 15 seconden watertrappen met gebruik van armen en benen, gevolgd door
- 1.3. 12,5 meter schoolslag, onder een lijn door duiken, halve draai om de lengte-as en
- 1.4. 12,5 meter enkelvoudige rugslag (armen mogen actief worden gebruikt); proef afronden met
- 1.5. zelfstandig (eventueel via trapje) uit het water op de kant klimmen.

In badkleding

- 2.1. Van de kant of startblok te water gaan met een sprong (kopsprong heeft de voorkeur), direct gevolgd door (zonder boven te komen)
  - 2.2. onder water oriënteren en onder water zwemmen door een gat in een verticaal in het water hangend zeil dat zich op 3 meter van de (start-)kant bevindt; na het bovenkomen, aansluitend
  - 2.3. 50 meter schoolslag , proef afmaken met
  - 2.4. 50 meter enkelvoudige rugslag (armen passief).
-
- 3.1. Naar keuze te water gaan van de kant met kopsprong of in het water afzetten van de wand, direct gevolgd door
  - 3.2. 10 seconden uitdrijven op de borst, aansluitend enkele meters schoolslag waarna
  - 3.3. 5 seconden drijven op de borst, waarna enkele meters schoolslag.
-
- 4.1. Afzetten van de wand en 10 seconden uitdrijven op de rug, waarna
  - 4.2. enkele meters enkelvoudige rugslag, daarna 10 seconden drijven op de rug, proef afmaken met enkele meters enkelvoudige rugslag.
-
- 5.1. Van de kant of startblok te water gaan met een sprong (een kopsprong heeft de voorkeur), aansluitend 8 meter beginners-borstcrawl.
-
- 6.1. In het water, afzetten van de wand, aansluitend 8 meter beginners-rugcrawl.

- 7.1. Van de kant te water gaan met een sprong naar keuze, gevolgd door
- 7.2. 60 seconden watertrappen met gebruik van armen en benen, waarin tevens 2 keer, al watertrappend, een hele draai om de lengte-as wordt gemaakt.

1.2. Diploma-eisen voor het Zwem-B van het Zwem-ABC

Gekleed zwemmen

De kleding dient te bestaan uit:

- badkleding
- T-shirt, blouse of hemd met lange mouwen
- lange broek (lange broeken die naadloos aansluiten op de huid zijn niet toegestaan)
- schoenen (plastic, leren en sportschoenen zijn toegestaan; schoenen zonder echte zool zijn niet toegestaan)

Het is toegestaan dat kandidaten i.p.v. broek/blouse een jurk met lange mouwen of rok/blouse met lange mouwen dragen. De jurk/rok moet tot over de knie reiken.

- 1.1. Van het startblok of 1-meterplank te water gaan met een voetsprong voorwaarts (helemaal onder water gaan), onder water (minimaal) een halve draai om de lengte-as maken; na het boven komen aansluitend
- 1.2. 30 seconden watertrappen met gebruik van armen en benen, gevolgd door
- 1.3. 25 meter schoolslag, onderbroken door 1 keer onder een vlot door zwemmen en 1 keer hele draai om de lengte-as en
- 1.4. 25 meter enkelvoudige rugslag (armen mogen actief worden gebruikt); proef afronden met
- 1.5. zelfstandig (bij voorkeur niet via trapje) uit het water op de kant klimmen.

In badkleding

- 2.1. Van de kant of startblok te water gaan met een kopsprong, direct gevolgd door (zonder boven te komen)
  - 2.2. onder water oriënteren en onder water zwemmen door een gat in een verticaal in het water hangend zeil dat zich op 6 meter van de (start-)kant bevindt; na het boven komen, aansluitend
  - 2.3. 75 meter schoolslag, onderbroken door 3 keer voetwaarts richting de bodem zakken met gestrekte armen boven het hoofd, tot de vingertoppen onder water zijn; proef afmaken met
  - 2.4. 75 meter enkelvoudige rugslag (armen passief).
-
- 3.1. Naar keuze te water gaan van de kant met kopsprong of in het water afzetten van de wand, direct gevolgd door
  - 3.2. 10 seconden uitdrijven op de borst, aansluitend enkele meters schoolslag, waarna
  - 3.3. 7 seconden drijven op de borst, waarna enkele meters schoolslag.
-
- 4.1. Afzetten van de wand en 10 seconden uitdrijven op de rug, waarna
  - 4.2. enkele meters, daarna 15 seconden drijven op de rug, proef afmaken met enkele meters enkelvoudige rugslag.

- 5.1. Van de kant of startblok te water gaan met een kopsprong, aansluitend 10 meter borstcrawl.
- 6.1. In het water, afzetten van de wand, aansluitend 10 meter rugcrawl.
- 7.1. Van de kant te water gaan met een sprong naar keuze, gevolgd door
- 7.2. 30 seconden watertrappen met gebruik van armen en benen, aansluitend 30 seconden watertrappen met de benen, armen passief (in de zij).

1.3. Diploma-eisen voor het Zwem-C van het Zwem-ABC

Gekleed zwemmen

De kleding dient te bestaan uit:

- badkleding
- T-shirt, blouse of hemd met lange mouwen
- lange broek (lange broeken die naadloos aansluiten op de huid zijn niet toegestaan)
- regen/windjack (bedoeld wordt een jack met lange mouwen, die vaak is vervaardigd uit een soort nylon)
- schoenen (plastic, leren en sportschoenen zijn toegestaan; schoen zonder echte zool zijn niet toegestaan).

Het is toegestaan dat kandidaten i.p.v. broek/blouse een jurk met lange mouwen of een rok/blouse met lange mouwen dragen. De jurk/rok moet tot over de knie reiken.

- 1.1. Van de kant of een startblok te water gaan met een rol voorover (uitgangshouding vrij), aansluitend
- 1.2. 30 seconden watertrappen met gebruik van armen en benen en 30 seconden blijven drijven (HELP-houding) met gebruik van hulpmiddel (bal of lesplank), gevolgd door
- 1.3. 50 meter schoolslag, onderbroken door 1 keer onder een vlot door zwemmen en 1 keer over een vlot heen klimmen en
- 1.4. 50 meter enkelvoudige rugslag (armen mogen actief gebruikt worden); proef afronden met
- 1.5. zelfstandig uit het water (bij voorkeur niet via trapje) op de kant klimmen.

In badkleding

- 2.1. Van de kant of een startblok te water gaan met een kopsprong, direct gevolgd door (zonder boven te komen)
- 2.2. onder water oriënteren en onder water zwemmen door een gat in een verticaal in het water hangend zeil dat zich op 9 meter van de (start-)kant bevindt, na boven komen aansluitend
- 2.3. 125 meter schoolslag, onderbroken door 2 keer een koprol voorover en 2 keer hoofdwaards recht naar beneden richting bodem duiken, met de benen gestrekt naar boven, tot de benen helemaal onder water zijn, proef afmaken met
- 2.4. 100 meter enkelvoudige rugslag (armen passief).
- 3.1. Naar keuze te water gaan van de kant met kopsprong of in het water afzetten van de kant, direct gevolgd door 10 seconden uitdrijven op de borst, aansluitend enkele meters schoolslag, waarna
- 3.2. 10 seconden drijven op de borst, waarna enkele meters schoolslag.

- 4.1. Afzetten van de wand en 10 seconden uitdrijven op de rug, waarna enkele meters enkelvoudige rugslag, daarna
- 4.2. 20 seconden drijven op de rug, aansluitend enkele meters enkelvoudige rugslag, gevolgd door
- 4.3. 5 meter wrikken in de richting van het hoofd; proef afmaken met enkele slagen enkelvoudige rugslag.
- 5.1. Van de kant of startblok te water gaan met een kopsprong (startsprong heeft de voorkeur), aansluitend 15 meter borstcrawl.
- 6.1. In het water afzetten van de wand, aansluitend 15 meter rugcrawl.
- 7.1. Van de kant te water gaan met een hurksprong, gevolgd door
- 7.2. 30 seconden watertrappen met verplaatsen in meerdere richtingen met gebruik van armen en benen, en
- 7.3. 30 seconden (verticaal) blijven drijven met gebruik van armen (benen passief).

1.4. Opmerkingen

- 1. De examens voor het Zwem-ABC hebben als voornaamste doel de (oplopende) zwemveiligheid en toerusting van de kandidaten te toetsen.
- 2. Indien een kandidaat bij een examenprogramma voor het Zwem-A, Zwem-B of het Zwem-C van het Zwem-ABC niet bij de eerste poging voldoet aan de eisen voor het 'onder water door een gat in een zeil zwemmen' (proef 2.2 in badkleding), mag de desbetreffende proef nog eenmaal worden aangevangen. Indien bij de overige proeven voor het behalen van het Zwem-A, het Zwem-B of het Zwem-C van het Zwem-ABC niet bij de eerste poging aan de gestelde eisen wordt voldaan, wordt hij/zij afgewezen.
- 3. Het te water gaan met een sprong dient in tenminste 2 meter diep water te geschieden.
- 4. Het 'onder water door een gat in een zeil zwemmen' (proef 2.2. in badkleding) wordt haaks van de bassinwand gemeten en dient met alle lichaamsdelen onder water te worden volbracht. De vlucht van de sprong wordt in de af te leggen afstand meegeteld.
- 5. Het verticaal in het water hangend zeil heeft een afmeting van minimaal 2 bij 2 meter. Het gat heeft een diameter van 0,75 meter en de bovenkant van het gat begint op 0,75 meter van de bovenkant van het zeil.
- 6. Alleen in bijzondere gevallen mag een kandidaat bij de uitvoering van de proeven en onderdelen gebruik maken van hulpmiddelen, zoals een zwembrilletje. Dit dient dat vooraf overlegd te worden met de examencommissie.
- 7. De kandidaat mag, conform de richtlijnen van de BREZ, slechts één examenprogramma (óf Zwem-A, óf Zwem-B óf Zwem-C) per dag afleggen.

Bijlage 2

Samenwerking school - zwembad

2.1. Zwemonderwijzer

Lesgeven :

De zwemonderwijzer geeft aan de groepen leerlingen van de scholen zwemles.

Dit houdt in:

- Het werken binnen het praktijkplan;
- Het voorbereiden van de te geven lessen;
- Het daadwerkelijk lesgeven.

De zwemonderwijzer is verantwoordelijk voor:

- Het creëren van een veilige situatie tijdens het schoolzwemmen;
- Het goed toezicht houden tijdens de lessen;
- Een goede voorbereiding en uitvoering van de lessen;
- Het laten aansluiten van de lessen op het praktijkplan en het plan schoolzwemmen.

Ondersteuning bij en eindverantwoording voor vorderingenregistratie van de zwemonderwijzer:

- Geeft aan welke leerlingen een bepaalde leerfase hebben afgesloten, hij/zij doet dit door middel van toetsen;
- Ziet toe dat de vorderingen juist worden bijgehouden;
- Bepaalt wanneer een leerling naar een volgende lesgroep kan.

Functie van de zwemonderwijzer bij het diplomazwemmen:

- De zwemonderwijzer neemt deel aan de examencommissie voor het diplomazwemmen. Dit kan ook plaatsvinden in een zwembad waar hij/zij niet werkzaam is.

2.2. Coördinatie schoolzwemmen

Een contactpersoon voor het schoolzwemmen wordt namens het zwembad aan het begin van het schooljaar bekend gemaakt. Hij/zij is degene die in geval van vragen en/of onduidelijkheden ten aanzien van de inhoud en organisatie van de schoolzwemlessen in het zwembad de contactpersoon is voor de begeleidend leerkracht of schoolleiding als deze niet door zwemonderwijzers kunnen worden beantwoord of opgelost.

De zwembadexploitant is verantwoordelijk voor:

Praktijkplan:

- De controle op het navolgen van plan schoolzwemmen;
- De controle op het werken binnen het praktijkplan;
- De aanwezigheid van voldoende gekwalificeerde lesgevers;
- De aanwezigheid van voldoende leermiddelen;
- Het creëren van een veilige situatie tijdens het schoolzwemmen.

Lesevaluatie:

- Het evalueren van het praktijkplan;
- Het aanreiken van evaluatiepunten voor de jaarlijkse evaluatie van het plan schoolzwemmen (inclusief het praktijkplan);
- Het muteren van de leerlingenlijsten.

Diplomazwemmen:

- Het op de juiste wijze registreren van de gegevens van leerlingen die zullen gaan deelnemen aan het diplomazwemmen;
- Verzorgt de aanvraag en organisatie van het diplomazwemmen in het zwembad;
- Verzorgt zitting in de examencommissie bij het diplomazwemmen.

2.3. Groepsleerkracht

Terwijl de zwemonderwijzer verantwoordelijk is voor de inhoud van de zwemlessen, is de begeleidend leerkracht verantwoordelijk voor:

- Het brengen van de lesgroep van school naar het zwembad en terug;
- Het begeleiden van de lesgroep binnen het zwembad;
- Stimuleren van positief gedrag bij zijn/haar leerlingen;
- Het aanwezig zijn van leerlingengegevens. Hij/zij dient deze gegevens direct bij de eerste zwemles aan te leveren. De lijsten worden van tevoren aan de scholen toegezonden of worden bij de eerste les aan de leerkracht uitgereikt;
- Het doorgeven van wijzigingen in aantallen, samenstelling en bijzonderheden aan de zwemonderwijzer;
- Voldoende begeleiding per zwemgroep. Iedere zwemgroep moet tenminste door één lid van het onderwijzend team van de school worden begeleid. Ouders/verzorgers, stagiaires, enz. van de school kunnen eventueel worden ingeschakeld ter assistentie van de begeleidend leerkracht.

De begeleidend leerkracht dient voor, tijdens en na de les bij de groep aanwezig te zijn.

Voor de zwemles:

- Het ordelijk opstellen in de hal en door/langs de kassa/receptie laten gaan van de leerlingen;
- Het begeleiden van de leerlingen naar de kleedgelegenheid en er op toezien dat sieraden worden afgedaan;
- De leerlingen naar de douches brengen en er op attent maken dat zij er goed aan doen vooraf van het toilet gebruik te maken;
- De leerlingen groepsgewijs aan de zwemonderwijzer overdragen.

Tijdens de zwemles:

- Aanwezig zijn en blijven op de zwemzaal tijdens de gehele zwemles;
- Toezicht uit blijven oefenen;
- Bij de leerlingen blijven en er op toezien dat de zwemles ordelijk verloopt;
- Stimuleren, ondersteunen en begeleiden van leerlingen;
- Ondersteuning bij vorderingenregistratie.

Na de zwemles:

- Leerlingen verzamelen en kijken of het aantal leerlingen klopt;
- Leerlingen naar de kleedkamers brengen en toezien op het omkleden;
- In de kleedkamers controleren of geen voorwerpen of kleding zijn achtergebleven;
- Het ordelijk begeleiden van de leerlingen naar buiten;
- Is eerste aanspreekpunt voor ouder(s)/verzorger(s) van de leerling.

Op- en aanmerkingen ten aanzien van het zwemonderwijs, de veiligheid, de hygiëne en dergelijke dienen kenbaar gemaakt te worden tegenover de zwemonderwijzers. Indien eventuele problemen niet met hen kunnen worden opgelost, wordt de contactpersoon schoolzwemmen van het zwembad ingeschakeld.

Bijlage 3

Praktijkplan

3.1. Algemeen

Bij het lezen van het praktijkplan dienen een aantal uitgangspunten in ogenschouw te worden genomen:

- Leerlingen die nog geen zwemdiploma hebben oefenen voor het Zwem-A.
Leerlingen die een ‘oud’ A-diploma of een ‘nieuw’ Zwem-A hebben, oefenen voor het Zwem-B.
Leerlingen die een ‘oud’ B-diploma of een ‘nieuw’ Zwem-B hebben, oefenen voor het Zwem-C.
Leerlingen met een ‘oud’ Basiszwemdiploma of het ‘nieuwe’ Zwem-C, hebben les in het teken van het conditioneren van geleerde vaardigheden en (indien de groepssamenstelling dit toelaat) een bijzondere bewegingsactiviteiten (zie hoofdstuk 5).
- In het eerste gedeelte van elke les wordt aandacht besteed aan de schoolslag en de enkelvoudige rugslag.
In het tweede gedeelte van elke les wordt aandacht besteed aan borstcrawl en/of rugcrawl en/of de andere vaardigheden (zie hoofdstuk 5).
- In het praktijkplan is minimaal 2 maal gekleed zwemmen opgenomen. Afhankelijk van het diploma waarvoor geoefend wordt, kan er een aantal keren vaker met kleding aan gezwommen worden.
- Wijzigingen in het praktijkplan zijn in principe uitgesloten.
Incidentele wijzigingen zijn mogelijk indien hierover overleg is geweest tussen SRO en de school én het schoolbestuur hiervoor een (schriftelijke) aanvraag bij SRO heeft gedaan.
- Structurele wijzigingen van het praktijkplan kunnen alleen het gevolg zijn van de uitkomsten van de jaarlijkse evaluatie van het plan Schoolzwemmen (inclusief het praktijkplan).

3.2. Uitwerking Praktijkplan lessen 30 minuten

Lesnr.	Doelstellingen
1.	Huisregels en verdeling groepen. Vaardigheid schoolslag, enkelvoudige rugslag, borstcrawl en rugcrawl toetsen.
2.	Rugcrawl : accent op benen
3.	Borstcrawl : accent op armen en ademhaling
4.	Draaien om lengte- en breedte-as Watertrappen, armen passief
5.	Duiken : aanleren / verbeteren / verzwaren Te water gaan en afzet vanaf de kant
6.	Borstcrawl : accent op armoeverhaal en totale beweging (continu beweging)
7.	Rugcrawl : accent op armdoorhaal en totale beweging (continu beweging)
8.	Onder water gaan / zwemmen: aanleren / verbeteren / verzwaren en ademhaling ½-Draai van buik naar rug en van rug naar buik
9.	Te water gaan: springvormen (rechtstandige sprong, hurksprong, kopsprong/duiken) Naar de bodem zakken: aanleren / verbeteren / verzwaren
10.	Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten Drijven rug: drijven - enkelvoudige rugslag - drijven
11.	Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten Drijven buik: drijven - schoolslag - drijven
12.	Conditie-circuit: allerlei oefeningen uit het Zwem-ABC
13.	Naar de bodem steken: aanleren / verbeteren / verzwaren Onder water zwemmen: afstand vergroten en onder voorwerp door zwemmen
14.	Combinatie: duiken - onder water zwemmen door duikscherm zwemmen - schoolslag / enkelvoudige rugslag Watertrappen : tijdsduur verlengen en draaien om lengte- en breedte-as)
15.	Gekleed zwemmen: te water gaan - watertrappen - schoolslag - enkelvoudige rugslag - uit het water klimmen
16.	Diplomazwemmen voor het Zwem-A van het Zwem-ABC (tijdens de les) Niet-diploma-kandidaten: Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten
17.	Te water gaan: vanaf verhoging te water (springen, duiken)

	Drijven rug: drijven - enkelvoudige rugslag – drijven
18.	Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten Drijven buik: drijven - schoolslag - drijven
19.	Combinatie: duiken - onder water zwemmen door duikscherm zwemmen (afstand vergroten) Duiken direct gevolgd door borstcrawl
20.	Draaien om breedte-as: aanleren / verbeteren / verzwaren, vanuit water of vanaf de kant Te water gaan, vanaf de kant afzetten direct gevolgd door rugcrawl
21.	Survival: drijven met en zonder hulpmiddelen - watertrappen actief/passief - inspringen en uitklimmen oefenen / verzwaren (toetsen voor diverse diploma's)
22.	Onderdelen les 23 afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen
23.	Combinatie: te water gaan - onder water zwemmen - duikscherm - schoolslag en naar bodem zakken/steken en koprol - enkelvoudige rugslag - uit het water klimmen (toetsen voor diverse diploma's)
24.	Onderdelen les 25 afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen
25.	Duiken en borstcrawl: verfijnen / afstand vergroten Te water gaan, vanaf de kant afzetten direct gevolgd door rugcrawl: verfijnen / afstand vergroten (toetsen voor diverse diploma's)
26.	Onderdelen les 27 afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen
27.	Drijven rug: drijven - enkelvoudige rugslag - drijven Drijven buik: drijven - schoolslag - drijven (toetsen voor diverse diploma's)
28.	Onderdelen les 29 zonder kleding afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen
29.	Gekleed zwemmen: toetsen voor diverse diploma's, volgens officiële eisen N.R.Z. Zwemmend redden: introductie vaardigheden
30.	Laatste toetsen en selecteren van diploma-kandidaten
31.	Diplomazwemmen voor het Zwem-A, Zwem-B en het Zwem-C Niet-diploma-kandidaten: spelvormen
32.	Diplomazwemmen voor het Zwem-A, Zwem-B en het Zwem-C Niet-diploma-kandidaten: spelvormen

3.3. Uitwerking Praktijkplan lessen 60 minuten

Lesnr.	Doelstellingen
1.	Huisregels en verdeling groepen. Vaardigheid schoolslag, enkelvoudige rugslag, borstcrawl en rugcrawl toetsen. Rugcrawl: accent op benen
2.	Borstcrawl: accent op armen en ademhaling Draaien om lengte- en breedte-as Watertrappen, armen passief
3.	Borstcrawl: accent op armoeverhaal en totale beweging (continu beweging) Duiken: aanleren / verbeteren / verzwaren Te water gaan en afzet vanaf de kant
4.	Rugcrawl: accent op armdoorhaal en totale beweging (continu beweging) Onder water gaan / zwemmen: aanleren / verbeteren / verzwaren en ademhaling ½-Draai van buik naar rug en van rug naar buik
5.	Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten Te water gaan: springvormen (rechtstandige sprong, hurksprong, kopsprong/duiken) Naar de bodem zakken: aanleren / verbeteren / verzwaren Drijven rug: drijven - enkelvoudige rugslag - drijven
6.	Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten Drijven buik: drijven - schoolslag - drijven Conditie-circuit: allerlei oefeningen uit het Zwem-ABC
7.	Naar de bodem steken: aanleren / verbeteren / verzwaren Onder water zwemmen: afstand vergroten en onder voorwerp door zwemmen Combinatie: duiken - onder water zwemmen door duikscherm zwemmen - schoolslag / enkelvoudige rugslag
8.	Gekleed zwemmen: te water gaan - watertrappen - schoolslag - enkelvoudige rugslag - uit het water klimmen Te water gaan: vanaf verhoging te water (springen, duiken) Watertrappen : tijdsduur verlengen en draaien om lengte- en breedte-as)
9.	Schoolslag / enkelvoudige rugslag: afstand vergroten Drijven rug: drijven - enkelvoudige rugslag – drijven Drijven buik: drijven - schoolslag - drijven
10.	Combinatie: duiken - onder water zwemmen door duikscherm zwemmen Duiken direct gevolgd door borstcrawl Draaien om breedte-as: aanleren / verbeteren / verzwaren, vanuit water of vanaf de kant Te water gaan, vanaf de kant afzetten direct gevolgd door rugcrawl

11.	Survival: drijven met en zonder hulpmiddelen - watertrappen actief/passief - inspringen en uitklimmen oefenen / verzwaren (toetsen voor diverse diploma's)
12.	Onderdelen van deze les eerst afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen Combinatie: te water gaan - onder water zwemmen - duikscherm - schoolslag en naar bodem zakken/steken en koprol - enkelvoudige rugslag - uit het water klimmen (toetsen voor diverse diploma's)
13.	Onderdelen van deze les eerst afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen Duiken en borstcrawl: verfijnen / afstand vergroten Te water gaan, vanaf de kant afzetten direct gevolgd door rugcrawl: verfijnen / afstand vergroten (toetsen voor diverse diploma's)
14.	Onderdelen van deze les eerst afzonderlijk oefenen: verbeteren / verfijnen Drijven rug: drijven - enkelvoudige rugslag - drijven Drijven buik: drijven - schoolslag - drijven (toetsen voor diverse diploma's)
15.	Gekleed zwemmen: toetsen voor diverse diploma's, volgens officiële eisen N.R.Z. Laatste toetsen en selecteren van diploma-kandidaten Niet-diploma-kandidaten: zwemmend redden: introductie vaardigheden
16.	Diplomazwemmen voor het Zwem-A, Zwem-B en het Zwem-C Niet-diploma-kandidaten: spelvormen

Bijlage 4

Zwembarometer

4.1. Hoe de Zwembarometer te gebruiken:

- Voor kinderen die nog geen diploma hebben (op weg naar Zwem-A).
- Doel: om ook hun vorderingen inzichtbaar te maken.
- Printen op dik papier (½-A4) en dan dubbelvouwen.
- Bijvoegen bij schoolrapport, einde van schooljaar. Is twee jaar te gebruiken.
- Opzet aangeleverd door SRO, school zorgt voor productie en invulling.
- Leerkracht houdt vorderingen bij door steeds meer vakjes in te kleuren. Hoe beter des te meer ingekleurde vakjes (1 t/m 10). Alle vakjes vol is toets voor het Zwem-A van het Zwem-ABC.

4.2. Vormgeving Zwembarometer

Voorbeeld voorkant/omslag:

Zwembarometer

op weg naar het Zwem-A van het Zwem-ABC

naam :
groep :
school :
jaar :

zwembad

Voorbeeld binnenkant:

Wat kan ik al :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gekleed te water vanaf startblok, geheel onder gaan , dan										
15 sec. watertrappen, met armen en benen, gevolgd door										
12,5 m. schoolslag, onder lijn door, ½draai en										
12,5 m. enkelvoudige rugslag en afronden met										
zelfstandig uit het water op de kant klimmen										
In badkleding van kant/startblok te water :										
direct 3 m. onder water zwemmen door duikscherm, dan										
50 m. schoolslag, afmaken met										
50 m. enkelvoudige rugslag.										
10 sec. drijven op buik, schoolslag, 5 sec. drijven op buik.										
10 sec. drijven op rug, rugslag, 10 sec. drijven op rug.										
8 m. beginners-borstcrawl.										
na afzet van de wand 8 m. beginners-rugcrawl.										
60 sec. watertrappen, waarin 2 keer hele draai lengte-as										

10	Hoera, ik mag mijn toets voor het Zwem-A van het Zwem-ABC gaan zwemmen!
-----------	--

Bijlage 5

Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid bij het schoolzwemmen

Er bestaat een gedeelde verantwoordelijkheid met betrekking tot het schoolzwemmen, tussen het schoolbestuur, (groeps)leerkracht/begeleidend leerkracht, zwembadexploitant en zwemonderwijzer. Bij de vraag wie er aansprakelijk is, kijkt de rechter van geval tot geval of een handeling of nalaten daarvan onrechtmatig is. Hij/zij kijkt dan voornamelijk of er zorgvuldigheidsnormen of veiligheidsnormen geschonden zijn. Dit doet hij/zij aan de hand van de zorgplicht, waarvan hij/zij vindt dat die instantie of persoon in acht moet nemen. Is deze zorgplicht niet in acht genomen dan is de onrechtmatige daad toerekenbaar en kan er iemand aansprakelijk worden gesteld.

De verantwoordelijkheid voor de leerlingen blijft bij de (groeps)leerkracht van de school berusten. De school draagt de gebruikelijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid tegenover de leerlingen en derden. Tijdens de zwemlessen moet de (groeps)leerkracht toezicht blijven uitoefenen. De plicht om toezicht te houden wordt tijdens de zwemlessen niet overgedragen aan de zwemonderwijzer.

Het schoolbestuur moet er voor zorg dragen dat de veiligheid en gezondheid van de leerlingen tijdens het schoolzwemmen goed geregeld zijn. Er moet hierover overleg geweest zijn met het zwembad en er moet voldoende toezicht zijn van de (groeps)leerkrachten. Voldoet het schoolbestuur niet aan deze zorgplicht, dan kan het schoolbestuur aansprakelijk worden gesteld o.g.v. artikel 162 boek 6 BW, onrechtmatige daad.

Het schoolbestuur kan ook aansprakelijk worden gesteld voor de onrechtmatige daad gepleegd door een (groeps)leerkracht, tenzij het gebeuren opzettelijk door de (groeps)leerkracht is veroorzaakt. Het schoolbestuur is dan aansprakelijk voor de onrechtmatige daad van haar ondergeschikten (artikel 170 lid 1 boek 6 BW).

De zwembadexploitant moet er voor zorg dragen dat de lessen in een deugdelijk gebouw worden gehouden, de zweminrichting deugdelijk is en voorzien is van deugdelijke voorzieningen en dat er voldoende toezicht is. De zwemonderwijzer moet goed toezicht houden, onveilige situaties voorkomen en goede instructies geven. Voldoet de zwembadexploitant niet aan deze zorgplicht dan kan zij aansprakelijk worden gesteld o.g.v. artikel 162 boek 6 BW, onrechtmatige daad.

De zwembadexploitant is tevens werkgever van de zwemonderwijzer en kan dus ook aansprakelijk worden gesteld o.g.v. artikel 170 lid 1 boek 6 BW, onrechtmatige daad gepleegd door een ondergeschikte.

Conclusie:

Het schoolbestuur en de zwembadexploitant kunnen aansprakelijk worden gesteld voor het plegen van een onrechtmatige daad, als zij verzuimen hun zorgplicht uit te voeren.

Tevens kunnen zij aansprakelijk worden gesteld voor daden van hun ondergeschikten (leerkracht en zwemonderwijzer), tenzij deze een gebeurtenis opzettelijk en bewust veroorzaken, dan zijn zij zelf aansprakelijk.

Bijlage 6

Voorbeeld Protocol Schoolzwemmen Amersfoort

Partijen:

1. De vereniging/stichting/directie/bestuur ....., gevestigd te ....., ten deze bevoegdlijk vertegenwoordigd door mevrouw/de heer .....

dan wel:

Burgemeester en Wethouders (dan wel de bestuurscommissie) der gemeente ....., in zijn (haar) hoedanigheid van bevoegd gezag van ....., ten deze bevoegdlijk vertegenwoordigd door mevrouw/de heer .....

-hierna: "de school"-

en

2. De NV SRO, gevestigd te Amersfoort, zijnde de exploitant van de zwemaccommodaties zwembad Hoogland, zwembad Liendert en Sportfondsenbad Amersfoort ten deze bevoegdlijk vertegenwoordigd door de directeur van de NV SRO, heer L.A.M. Steijn en de manager SRO Exploitatie, de heer D. van Westen.

-hierna: "het zwembad"

Verklaren het onderhavige protocol van toepassing op het schoolzwemmen van de school in zwembad Hoogland, in zwembad Liendert of in het Sportfondsenbad te Amersfoort.

Het protocol treedt in werking per .....

Partijen beogen met dit protocol de onderlinge taken en verantwoordelijkheden te verduidelijken, teneinde daarmee de veiligheid voor de leerlingen zoveel mogelijk te waarborgen.

I Het zwembad

1. Het zwembad zal het zwemonderwijs uitvoeren conform het door het zwembad ontwikkelde en vastgestelde Plan Schoolzwemmen in Amersfoort. Het Plan Schoolzwemmen beschrijft in ieder geval:
  - doel en inhoud van het zwemonderricht;
  - lengte en frequentie van de lessen;
  - de gehanteerde niveaugroepen;
  - de maximale groeps grootte;
  - het aantal zweminstructeurs per groep;
  - de bevoegdheidseisen die voor de zweminstructeurs gelden;
  - de afspraken en procedures met betrekking tot veiligheid, hygiëne en toezicht;
  - de wijze waarop de vorderingen van de leerlingen worden geregistreerd;
  - de in het zwembad geldende gedragsregels.

2. Het zwembad heeft als taak te waken over de gezondheid en de veiligheid van het publiek in de accommodatie.

Het zwembad is verantwoordelijk voor:

- een deugdelijke bouw (conform wettelijke bepalingen);
- een deugdelijke zweminrichting (de baden);
- voorzieningen en hulpmiddelen die voldoen aan geldende normen en bepalingen ten aanzien van veiligheid en hygiëne waaronder bijvoorbeeld vallen duidelijk zichtbare diepteaanduidingen en goede afscheidingen tussen diep en ondiep water;
- de kwaliteit en veiligheid van het zwemonderricht.

II De school

1. De school draagt er zorg voor dat de inhoud van het protocol en het Plan Schoolzwemmen bekend zijn bij de groepsleerkrachten en andere bij het schoolzwemmen betrokken personen.
2. De school is verantwoordelijk voor het ordelijk verloop van:
  - de aankomst van de leerlingen in de zwemaccommodatie, alsmede het vertrek na afloop van het zwemmen;
  - aanwezigheid van de groepsleerkracht en voldoende begeleiding bij het schoolzwemmen;
  - het gaan van de leerlingen van en naar de kleedkamers;
  - het omkleden zelf;
  - het overdragen van de leerlingen aan de zweminstructeurs;
  - het douchen voor en na het zwemmen.
3. De school informeert het zwembad bij de aanvang van het schoolzwemseizoen alsmede lopende het seizoen bij tussentijdse wijzigingen, over:
  - aantal en namen van de deelnemende leerlingen;
  - het zwemvaardigheidsniveau van iedere deelnemende leerling;
  - eventuele bijzonderheden (medische aandoeningen en andere zorgaspecten).
4. Tijdens het schoolzwemmen zien de groepsleerkrachten toe:
  - dat het schoolzwemmen plaats vindt conform het hierboven onder I.1 vermelde plan (groepsgrootte; aantal zweminstructeurs etc.);
  - op de gang van zaken in de zwembassins.Een groepsleerkracht is te allen tijde bevoegd de zwemlessen te onderbreken wanneer dat naar zijn/haar oordeel voor de veiligheid noodzakelijk is.

III Bijzondere situaties

1. School en zwembad maken specifieke afspraken over het al dan niet onder voorwaarden deel kunnen nemen aan het schoolzwemmen van leerlingen met specifieke aandoeningen (bijvoorbeeld epilepsie).
2. Leerlingen die (tijdelijk) niet aan het schoolzwemmen kunnen meedoen, blijven -onder toezicht- op school achter.
3. Hoewel onderdeel van het zwemonderricht, behoeft het “vrij zwemmen” bijzondere aandacht. Tijdens dit vrij zwemmen houden groepsleerkrachten en zweminstructeurs gezamenlijk toezicht op de in gebruik zijnde bassins. Nadere afspraken worden gemaakt over de wijze waarop dit toezicht plaats heeft.

IV Evaluatie

School en zwembad zullen het schoolzwemmen alsmede de werking van het protocol jaarlijks evalueren.

Aldus overeengekomen te .....d.d. ....

voor de school

voor het zwembad

L.A.M. Steijn
Directeur NV SRO

D. van Westen
Manager SRO Exploitatie

Toelichting op het protocol schoolzwemmen

Algemeen

Zwemvaardigheid is een groot goed. Het is belangrijk dat kinderen dat in schoolverband aanleren en zwemdiploma's kunnen behalen. Jaarlijks vinden er echter ongevallen plaats bij het (school)zwemmen, waarvan enkele zelfs met dodelijke afloop. Om ongevallen zoveel mogelijk te voorkomen, is het van belang dat school en zwembadexploitant heldere afspraken maken over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de veiligheid en de deugdelijkheid van het zwemonderricht. Dit protocol beoogt daartoe een aanzet en handreiking te bieden. Nadere invulling op lokaal niveau is op onderdelen noodzakelijk. Een voorbeeld daarvan is hieronder opgenomen.

Veiligheid wordt overigens niet gegarandeerd door het bestaan van protocollen, maar door de naleving daarvan. Om die reden voorziet het protocol ook in een (jaarlijkse) evaluatie van de afspraken.

De school (nauwkeuriger: de rechtspersoon die de school in stand houdt) is en blijft primair verantwoordelijk voor het zwemonderwijs dat in schoolverband wordt aangeboden. Waar het zwemonderwijs deel uitmaakt van het schoolcurriculum, zullen inhoud en doelstellingen ook in het schoolplan moeten zijn geëxpliciteerd. Het feit dat de school voor het zwemonderricht gebruik maakt van de accommodatie en deskundigheid van derden (de zwembadexploitant) doet aan die verantwoordelijkheid van de school (jegens de ouders) niet af. Wel heeft de zwembadexploitant, mede op grond van het Besluit veiligheid en hygiëne zwemaccommodaties, een eigen verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid betreft zowel de hygiëne en veiligheid van de accommodatie en de gebruikte hulpmiddelen, als ook het toezicht op de feitelijke gang van zaken in en om de zwembassins.

Meer schematisch kan men de onderscheiden verantwoordelijkheden als volgt samenvatten:

Onderdeel	School	Zwembad
Vervoer naar zwembad	X	-
Veiligheid accommodatie	-1	X
Omkleden	X	-
Douchen		X2
Zwemmen	-3	X
Nadouchen		X
Omkleden	X	-
Vervoer naar school	X	-
Toezicht op naleving afspraken	X	-

---

1 School houdt formeel wel de verantwoordelijkheid voor het aanspreken van het zwembad op tekortkomingen op het punt van veiligheid en hygiëne en kwaliteit van het zwemonderricht.

2 Voor het douchen en nadouchen geldt dat school en zwembad afspraken moeten maken over het moment van "overdracht" van de leerlingen. Afhankelijk van de lokale situatie/gewoonte kan dat direct voor dan wel na het (na)douchen zijn.

3 De doelstellingen van het zwemonderwijs worden bepaald door het beleid van de gemeente Amersfoort, de wijze waarop deze worden gerealiseerd door overleg van de school en het zwembad. De school houdt een toezichthoudende taak tijdens de zwemactiviteiten, ter ondersteuning en aanvulling van de zorg van het zwembad.

Aansprakelijkheid

School en zwembad kunnen onder omstandigheden ieder aansprakelijk zijn voor het plaats hebben gehad van een ongeval. Die aansprakelijkheid is er overigens pas als het ongeval veroorzaakt is door een -verwijtbaar- onrechtmatige daad (handelen of nalaten) van de school/het zwembad. Het enkele feit dat er een ongeval heeft plaats gevonden, betekent dus niet dat de school en/of het zwembad aansprakelijk zijn. Voor het zwembad kan die onrechtmatigheid bestaan in het niet naleven van wettelijke voorschriften of het tekort schieten in de instructie- of toezichttaken, voor de school in het onvoldoende toezicht houden. De aansprakelijkheidsverzekering van de school en het zwembad bieden in beginsel ook dekking voor dergelijke claims.

Het protocol beoogt overigens niet zozeer de aansprakelijkheidslast te verdelen, als wel het risico op ongevallen terug te dringen.

Artikelsgewijze toelichting

Werkingsgebied

Dit protocol beoogt het schoolzwemmen te regelen. Onder schoolzwemmen wordt verstaan het zwemonderwijs in schoolverband, zoals opgenomen in het schoolplan. Meer op recreatie gerichte, incidentele zwemactiviteiten in schoolverband vallen daar niet onder.

Partijen

Het protocol geldt voor alle scholen die door het bevoegde gezag in stand worden gehouden (voor zover natuurlijk betrokken bij het schoolzwemmen). Het verdient aanbeveling de uitvoering van de protocollen op schoolniveau -dus per school- te laten plaats vinden. Partijen dienen er voor te zorgen dat het betrokken personeel met het protocol en de daarop gebaseerde nadere afspraken bekend is.

I.1 en I.2

Van een professionele zwembadexploitant mag worden verwacht dat deze over een Plan Schoolzwemmen en een specifiek veiligheidsplan beschikt, waar dienovereenkomstig naar gehandeld wordt. Het verdient overigens aanbeveling dat het Plan Schoolzwemmen in samenwerking met de school ontwikkeld wordt.

II.2

Overwogen kan worden een draaiboek te maken waarin de gehele gang van zaken rond het schoolzwemmen stap voor stap wordt beschreven. Voorbeelden van dergelijke draaiboeken zijn bij besturenorganisaties bekend. Een belangrijk moment is het aan de directe zorg van de zweminstructeurs overdragen van de leerlingen en -na het zwemmen- het weer overnemen van die directe zorg. Het verdient aanbeveling daarbij te werken met presentielijsten, aan de hand waarvan tevens kan worden gecontroleerd of alle leerlingen het water hebben verlaten.

II.3

Het verdient aanbeveling dat zowel de school als het zwembad een contactpersoon aanstellen. Daarmee kan worden voorkomen dat 'iedereen, en dus niemand' zich verantwoordelijk weet. De contactpersoon heeft specifiek het verzamelen en verspreiden van informatie binnen de eigen organisatie, alsmede het informeren van de andere partij tot taak. De taken genoemd in II.4 rusten op alle groepsleerkrachten.

III.1

Zo kan in specifieke gevallen een medisch attest verlangd worden, of dat een ouder/verzorger van de desbetreffende leerling bij het zwemonderricht aanwezig is en eventueel zich bij de leerling in het water bevindt.

III.3

De praktijk heeft geleerd dat voldoende toezichthouders slechts dan 'voldoende toezicht' oplevert, als duidelijke afspraken worden gemaakt over wie welk deel van een zwembassin voor zijn/haar rekening neemt. Iedereen houdt toezicht op alles blijkt niet altijd te werken.

Een andere afspraak zou kunnen zijn dat leerlingen met een zeer beperkte zwemvaardigheid, ook tijdens het 'vrij zwemmen' in een apart bassin/afgescheiden gedeelte verblijven. Overigens zal, wil die afspraak zinvol zijn, alle betrokken toezichthouders duidelijk moeten zijn welke leerlingen dat zijn!

IV

Er dient op twee niveaus sprake te zijn van evaluatie. De onder IV opgenomen evaluatie vindt plaats op het niveau van de ondertekenaars (bestuur- dan wel directie). Het verdient aanbeveling een vaste maand af te spreken waarin deze evaluatie jaarlijks plaats zal vinden. Daarnaast ligt het op de weg van met name de contactpersonen om regelmatig gezamenlijk de praktijk van het schoolzwemmen te bezien. De effectiviteit van afspraken staat of valt met (de controle op) de naleving daarvan.

Voorbeeld van nadere concretisering taken

Zweminstructeurs

- Het op een methodische en pedagogisch verantwoorde wijze omgaan met de oefenstof, aangepast aan het vaardigheidsniveau van de leerlingen;
- Het indelen van leerlingen in groepen naar vaardigheidsniveau, en het actualiseren van die groepsindelingen bij vorderingen (of juist terugval);
- Instructie van nieuwe leerlingen;
- Het op een toetsingsformulier bijhouden van de vorderingen van de leerlingen die voor een zwemvaardigheidsbewijs oefenen;
- Het bieden van eerste hulp en opvang bij ongevallen;
- Toezicht op naleving van de geldende regels in het zwembad (niet hardlopen op de tegels; niet onder de duikplank zwemmen; etc);
- Toezicht op de gang van zaken in de zwembassins, met name ook tijdens het vrije deel;
- Na afloop van elke zwemactiviteit controleren of alle leerlingen de bassins verlaten hebben;
- Het opwachten van de leerlingen bij de doucheruimte en begeleiding van de leerlingen naar de bassins. Na de zwemlessen het overdragen van het toezicht over de kinderen aan het schoolpersoneel bij de doucheruimte.

Schoolpersoneel

- Het voorzien van de zweminstructeur van de nodige actuele relevante informatie over de leerlingen, met name die zaken die de zwemvaardigheid van de leerlingen (kunnen) beïnvloeden;
- Het ordelijk doen verlopen van het verblijf in de zweminrichting, waaronder het gaan van en naar de kleedkamers, toiletten. De groepsleerkracht draagt de leerlingen over aan de directe zorg van de zweminstructeur bij de doucheruimte, en neemt deze weer op zich na het nadouchen;
- Het lopen langs de zwembassins om toe te zien op het verloop van de lessen en de veiligheid van de leerlingen;
- Het desgevraagd ondersteunen van de instructeur bij het zwemonderricht;
- Het instrueren van ouders en andere vrijwilligers. Deze dienen een duidelijke taak te krijgen, bijvoorbeeld bestaande uit onderstaande punten.

Ouders en andere vrijwilligers

- Helpen bij aan- en uitkleden;
- Toezicht op het vervoer van en naar het zwembad;
- Het mee toezicht houden op de gang van zaken in de bassins;
- Het begeleiden van leerlingen van en naar de toiletten en EHBO-ruimte tijdens de zwemles.

Ouders en vrijwilligers volgen de instructies op van zweminstructeur.

Verklaring

Ondergetekenden:

De heer/mevrouw....., functie.....

en de heer/mevrouw....., functie.....

bevoegdijk vertegenwoordiger(s) van.....,
gevestigd te.....,

gaat/gaan akkoord met de inhoud van het Plan Schoolzwemmen Amersfoort, juni 2002.

Plaats:.....

Datum:.....

(handtekening)

Naam:.....

Naam:.....